

## بررسی میزان رضایتمندی ساکنین مسکن مهر (نمونه موردی: مسکن مهر شام اسبی اردبیل)

محمدحسین یزادنی<sup>۱</sup>

سمیرا احمدی<sup>۲</sup>

اصغر پاشازاده<sup>۳</sup>

### چکیده

طی چند سال اخیر، به منظور پاسخ‌گویی به انتظارات قانونی و عرفی در زمینه مسکن برای اقشار کم درآمد، دولت سیاست احداث مسکن مهر را در پیش گرفته است. پروژه مسکن مهر، بزرگترین طرح ملی مسکن می‌باشد که به علت گستردگی طرح و نو بودن آن نیاز به بررسی نتایج حاصل از این تجربه احساس می‌شود. از این رو، هدف اصلی این مقاله بررسی میزان رضایتمندی ساکنان از مجتمع مسکن مهر محدوده شام اسبی (اردبیل) است. روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی و از لحاظ هدف کاربردی است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل مطالعات اسنادی و پیمایشی از طریق توزیع پرسشنامه بود. جامعه آماری این پژوهش ساکنان محدوده مسکن مهر نیایش (شام اسبی) اردبیل و حجم نمونه براساس جدول مورگان ۲۰۰ نمونه برآورد شد و به روش تصادفی منظم، پرسشنامه بین سرپرست خانوارهای ساکن توزیع شد. میزان پایایی پرسشنامه براساس آلفای کورنباخ (۰/۸۳۲) محاسبه شده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از بکارگیری آزمون‌های کای اسکوتر، تحلیل همبستگی پیرسون و t تک نمونه‌ای در نرم افزارهای spss و Excel انجام گرفت. خروجی حاصل از آزمون کای اسکوتر حاکی از این است که بین متغیر وضعیت شغلی و رضایتمندی رابطه معنی‌داری وجود دارد و ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین درآمد و رضایتمندی

۱- دانشیار دانشکده علوم انسانی دانشگاه محقق اردبیلی

Email:yazdani@uma.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی، دانشگاه محقق اردبیلی

۳- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی، دانشگاه محقق اردبیلی

رابطه معکوسی وجود دارد. علاوه بر این، نتایج آزمون  $t$  تک نمونه‌ای گواه بر این است که رضایتمندی سکونتی محدوده شام اسبی (اردبیل) در حد کمتر از متوسط است و ساکنان از معیار کالبدی بیشترین و از معیار مالکیت کمترین رضایت را دارند. با توجه به نتایج تحقیق، افزایش تسهیلات و امکانات و همچنین ایجاد دسترسی راحت و وسایل حمل و نقل عمومی می‌تواند باعث کاهش مشکلات ساکنان و افزایش سطح رضایتمندی از مسکن مهر باشد.

**واژگان کلیدی:** رضایتمندی، مسکن مهر، مجتمع مسکونی، مسکن مهر شام اسبی اردبیل.

### مقدمه

پس از انقلاب صنعتی، فرایند شهرنشینی در جهان به طور فزاینده‌ای رشد کرد و به دنبال آن مشکلات فراوانی از جمله کمبود مسکن را به وجود آورد. در واقع مسکن در زمره حساس‌ترین و اساسی‌ترین بخش‌ها در برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی و اجتماعی است. داشتن مسکن یا سرپناهی مناسب که امروزه در چارچوب شهروندی اجتماعی تعریف می‌شود، از جمله حقوق بنیادین شهروندان هر سرزمینی به حساب می‌آید. چنین حقی در قوانین اساسی ملل و از جمله ایران به رسمیت شناخته شده است و دولت‌ها موظف شده‌اند شرایط دستیابی خانواده‌ها به مسکن متعارف را فراهم آورند. از این رو، در کشورهای مختلف دنیا از جمله کشورهای در حال توسعه، سیاست‌های مختلف و متنوعی برای تامین مسکن به ویژه برای اقشار کم درآمد ارائه شده است. در این راستا، تلاش‌های عدیده و تجربه‌های زیادی با هدف معرفی شیوه‌های نوین، جهت تسهیل دسترسی دهک‌های پایین درآمدی به مسکن مناسب صورت پذیرفته است.

مروری بر پیشینه سیاست‌ها و برنامه‌های مسکن گروه‌های کم درآمد طی سه دهه گذشته در ایران نشان می‌دهد که، مسکن اقشار کم درآمد همواره با سیاست‌های گوناگون همراه بوده است که می‌توان آن‌ها را به دو قالب کلی سیاست زمین‌حمایتی و سیاست مسکن اجتماعی تقسیم نمود.

طرح مسکن مهر از جمله طرح‌های دولت نهم و دهم بود که در سال ۱۳۸۶ به پیشنهاد دولت و با تصویب مجلس شورای اسلامی فعالیت خود را شروع کرد (پورمحمدی، ۱۳۹۲: ۱۷۳). از جمله اهداف آن ایجاد تعادل میان عرضه و تقاضای مسکن

با حذف قیمت زمین، تأمین مسکن اقشار کم‌درآمد و بی‌بضاعت، کنترل و جلوگیری از افزایش بی‌رویه قیمت زمین و مسکن، رونق بخشی به تولید مسکن و افزایش حجم تولید مسکن، کاهش هزینه‌های مسکن (اجاره‌بها، رهن و خرید) از سبب هزینه خانوار، تأمین نیازهای انباشتی و آتی مسکن و برقراری عدالت در دسترسی به مسکن مناسب و به تبع آن کاهش فقر و تأمین مسکن جوانان مطرح گردیده است. در واقع، آن چه طی سال‌های اخیر به نام "پروژه مسکن مهر" در وزارت مسکن و شهرسازی سابق مطرح شده، تجربه‌ای جدید برای تأمین مسکن کم‌درآمدها بوده است (نسترن و رعنائی، ۱۳۸۹: ۱۱۳).

به طور کلی رضایت از واحد مسکونی یکی از موضوعاتی است که اکثراً در زمینه محیط‌های مسکونی مطالعه شده و ثابت شده است که بخشی از حوزه رضایت از زندگی می‌باشد. در واقع رضایتمندی میزان دستیابی افراد به اهداف مطلوب و مورد نظر است و مبین شکاف بین کیفیت خدمات مورد انتظار و خدمات دریافت شده است. ارزیابی‌های ساکنان از محیط‌های سکونتی‌شان می‌تواند به عنوان یکی از مهم‌ترین معیارهای سنجش دستیابی به اهداف و ارزیابی موفقیت هر پروژه شهری مسکونی مطرح شود. شناسایی عوامل موثر در میزان رضایت و نارضایتی سکونتی ساکنان، می‌تواند در جهت تحلیل وضع موجود سکونتی افراد و جلوگیری از تکرار نواقص در سایر مکان‌ها موثر واقع گردد (رفیعیان، ۱۳۸۸: ۵۳).

در همین راستا هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصی و میزان رضایتمندی و ارزیابی میزان رضایتمندی ساکنان مجتمع‌های سکونتی در محدوده مسکن مهر نیایش (شام اسبی) اردبیل است. در همین راستا در چارچوب مساله و هدف پژوهش، این تحقیق در چارچوب پاسخ به سوالات زیر شکل گرفته است:

- آیا ویژگی‌های فردی در رضایتمندی از مسکن مهر شام اسبی شهر اردبیل اثرگذار هستند؟
- رضایتمندی از مسکن مهر شام اسبی شهر بابل در چه سطحی است؟

### پیشینه تحقیق

در زمینه رضایتمندی به طور عام و رضایتمندی از محیط مسکونی محققان علوم مختلف از جمله روانشناسان، جامعه‌شناسان و برنامه‌ریزان شهری و رشته مدیریت به تحقیق و بررسی پرداخته‌اند که در اینجا به مطالعات مربوط به پیشینه مطالعات مربوط به رضایتمندی از مسکن، محلات مسکونی و محیط مسکونی پرداخته شده است. در مطالعه‌ای که توسط لنسینگ و مارنز در سال ۱۹۶۹ درباره میزان رضایتمندی از محیط صورت گرفته رضایتمندی به عنوان یکی از معیارهای کلیدی سنجش میزان کیفیت محیطی مطرح گردیده است (Lasing & Marans, 1969: 95-99). اوگو رضایتمندی سکونتی را درجه رضایت فرد از وضعیت سکونتی کنونی فرد می‌داند و آن را روشی غیراقتصادی و اصولی در جهت ارزیابی کیفیت مسکن می‌داند (Teck-hong, 2012: 109).

نتایج اولین مدل نظری در مورد تحقیقات رضایتمندی مختلف، نشان داده است که بین متغیرهای فردی از جمله سن، وضعیت اقتصادی و اجتماعی و مالک بودن با رضایتمندی شهروندان از محیط مسکونی و مشارکت در امور شهری رابطه وجود دارد (بابا و آستین، ۱۹۸۹؛ حکمت نیا و موسوی، ۱۳۸۶؛ حاجی نژاد و همکاران، ۱۳۸۹). به عنوان مثال افراد سالخورده بیش از افراد جوان از شرایط حاکم بر محیط سکونتی‌شان راضی‌تر بودند. ساکنان با وضعیت اجتماعی - اقتصادی بالاتر و مالکان از ساکنان با موقعیت اجتماعی پایین‌تر و مستاجران از محیط زندگی‌شان راضی‌تر بودند. اما در هر حال تاثیر این ویژگی‌ها در بسیاری از موارد ناچیز برآورد شده است. نکته‌ای که به آن اشاره می‌شود این است که افراد متمول بهتر قادرند که کاشانه و محیط سکونتی‌شان را انتخاب و تامین کنند و لذا این گروه‌های اجتماعی راضی‌تر از سایر افراد به نظر می‌رسند (رفیعیان و همکاران، ۱۳۸۸: ۵۹).

عبدل موهیت در سال ۲۰۱۰ میزان رضایت مسکونی را در مسکن ارزان قیمت در کوالالامپور مالزی مورد بررسی قرار داد که نتایج آن حاکی از رضایت نسبی ساکنان از مساکن ارزان قیمت می‌باشد. هانگ و دو در سال ۲۰۱۵ در تحقیقی با عنوان ارزیابی و تعیین کننده رضایت مسکونی با مسکن عمومی در هانگژوی چین دریافتند که امکانات

عمومی و ویژگی های مسکونی عوامل اصلی بر رضایت مسکونی در محله‌ها هستند. همچنین محیط اجتماعی و مقایسه محل اقامت نیز دارای تأثیرات است و از بین مسکن با اجاره‌های متفاوت، رضایت مسکونی بیشتر در مسکن با اجاره ارزان قیمت است. فرانسکاتو و همکاران در سال ۲۰۱۷ در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی محیط ساخته شده و پیامدهای مدل-های نگرشی رضایتمندی از دیدگاه کاربران، ضمن شرح مدل رضایت مبتنی بر نظریه نگرش، تعدادی از مفاهیم مدل را مورد بحث قرار داده‌اند. اوکونولا و امول در سال ۲۰۱۸ تحقیقی با عنوان مدل‌های تفسیر ادراک ایمنی در املاک مسکونی عمومی در لاگوس نیجریه را بررسی کرده‌اند و نهایتاً خروجی مقاله ارائه مدل ادراک ایمنی با استفاده از عوامل تسهیل کننده (آسیب‌پذیری و اختلال) و عوامل مهار کننده (مشارکت اجتماعی و احساس جامعه) بوده است.

ذبیحی و همکاران (۱۳۹۰) رابطه بین میزان رضایت از مجتمع‌های مسکونی و تأثیر مجتمع‌های مسکونی بر روابط انسان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج بدست آمده از این تحقیق، حاکی از وجود رابطه قوی بین رضایت از یک مجتمع و تأثیر آن بر روابط افراد بود. رفیعیان و همکاران (۱۳۹۳)، تقوایی و همکاران (۱۳۹۳)، آراسته و عزیزی (۱۳۹۱)، رضایی و کمائی‌زاده (۱۳۹۱)، ایمان و کاوه (۱۳۹۱) و یزدانی و همکاران (۱۳۹۵) به ترتیب با بررسی رضایتمندی ساکنان محله نواب تهران، بافت مرکزی شهر یزد، مسکن مهر فاطمیه یزد، فولادشهر اصفهان و مسکن مهر کوهدشت با استفاده از روش‌های آماری مختلف به این نتیجه رسیده‌اند که رضایتمندی ساکنان از محیط مسکونی و مسکن خود در حد متوسط است. البته باید خاطر نشان کرد که هر چهار مورد این مطالعات مربوط به محیط‌ها و محلات مسکونی تازه ایجاد شده بوده است و بررسی میزان رضایتمندی در طی زمان با توجه به قدمت محلات نیاز به مطالعات دیگری دارد. همچنین نتایج تحقیقات ضرابی و همکاران (۱۳۹۴) و احدنژاد و نجفی (۱۳۹۵) نشان داده که کیفیت زندگی در هر محله و منطقه شهری میتواند متفاوت از دیگری باشد.

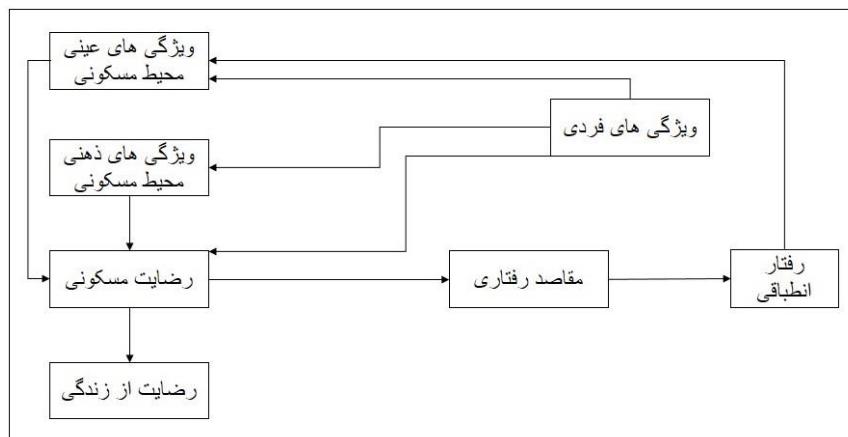
تحقیقات مختلفی در مورد رضایتمندی از سکونتگاه‌ها انجام گرفته است، اما محدود تحقیقی به بررسی رضایتمندی مجتمع مسکن مهر پرداخته است. علاوه بر این هیچ تحقیقی در مورد رضایتمندی از مجتمع‌های مسکن مهر اردبیل انجام نگرفته است. از این رو، در این

تحقیق به بررسی میزان رضایتمندی ساکنان از مجتمع مسکن مهر نیایش (شام اسبی) اردبیل پرداخته شده است.

### مبانی نظری

رضایت در معنای لغوی خود در فرهنگ عمید به معنای رضا، راضی بودن، خشنودی از چیزی یا مکانی آمده است. رضایت از محل زندگی، بعد از رضایت از زندگی زناشویی دومین عامل مهم در رضایت فرد از کل زندگی خویش است (Kearney, 2006: 135). مفهوم رضایتمندی که به عنوان تابعی از میزان کامروایی و ارضای نیازهای جسمی و روانی فرد تعریف می‌شود، مفهومی برخاسته از نظریه‌های انگیزش و نیازها در روان‌شناسی است که همه زمینه‌ها و ابعاد زندگی را در بر می‌گیرد. در واقع مفهوم رضایتمندی بر دامنه گسترده-ای از تمایلات و مطلوبیت‌ها برای رفع نیازهای پایه و یا متعالی انسان اشاره دارد (رفعیان و همکاران، ۱۳۸۸: ۵۸).

رضایتمندی سکونتی معادل میزان رضایت درک و تجربه شده فرد یا عضوی از یک خانواده از موقعیت سکونتی فعلی خود محسوب شده است (McCary and day, 1977: 244-254). رضایتمندی سکونتی از آن جا که بخشی از حوزه رضایتمندی از زندگی در معنای عام می‌باشد، یکی از مطالعه شده‌ترین موضوعات در زمینه محیط مسکونی محسوب می‌شود. این مفهوم نشانه‌ای مهم مبنی بر وجود ادراکات مثبت ساکنان نسبت به "کیفیت زندگی" خویش تلقی می‌شود (campbell, 1983: 355-380). رضایتمندی سکونتی متأثر از طیف گسترده‌ای از شرایط ادراک شده عینی و ذهنی است. این مفهوم دارای ماهیتی مرکب و نمایان‌گر رضایت فرد از واحد مسکونی، محله و ناحیه سکونتی اوست (Onibokun, 1974: 189-200). نظریه "رضایتمندی سکونتی" برای تعیین یک چارچوب راهنما جهت شناخت خصوصیات ساختاری خانوارها و بافت محل سکونت آنها (اعم از خانه و محله) که بر جوانب گوناگون رضایتمندی تأثیرگذار است، به کار می‌رود (VanKamp et al, 2003). در شکل ۱ مدل رضایتمندی از واحدهای مسکونی به همراه متغیرها و مولفه‌های اثر گذار ارائه شده است.



شکل ۱: مدل رضایت مسکونی (ماخذ: رفیعیان و همکاران (۱۳۸۸) به نقل از لنسینگ و مارانز، ۲۰۰۰) رضایت مسکونی در مطالعات متعدد تجربی که ویژگی‌های کاربران (شناختی یا رفتاری) یا ویژگی‌های محیط فیزیکی و اجتماعی را بررسی کرده، بحث شده است. همان طوری که ذکر شد، دستیابی به مسکن مناسب یکی از جنبه‌های رضایت از زندگی می‌باشد. در حالت کلی رضایت‌مندی از محیط سکونتی به میزان رضایت در دو معیار واحدهای مسکونی و واحدهای همسایگی به صورت مستقیم و ویژگی‌های شخصی، فرهنگی، اجتماعی و ... مخاطب به طور غیرمستقیم بستگی دارد. در مدل‌های تجربی تحقیقات مربوط به سنجش کیفیت و رضایت‌مندی سکونتی، میزان رضایت از واحدهای سکونتی به عنوان یکی از معیارهای اصلی مطرح شده که به عنوان سازنده خود نظیر تسهیلات/ ویژگی‌های کالبدی، امکان توقف وسیله نقلیه، شرایط داخلی، تسهیلات بیرونی واحد، هزینه‌ها) تقسیم شده است (رفیعیان و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۰۲).

محققان متعددی عوامل تاثیرگذار بر ارزیابی کاربران از رضایت محیط مسکونی معرفی نمودند. متغیرهای زیبایی (Amole, 2009; Hur et al, 2010)، تعامل اجتماعی، ایمنی خدمات و تسهیلات (Ge, Hokao, 2006; Amole, 2009)، نگهداری (Amerigi & Aragones, 1990)، آسایش محیطی (Thorsson et al., 2004; Gaitani et al., 2007) و ... از مهمترین این متغیرها هستند (بهزادفر و قاضی زاده، ۱۳۹۰: ۱۷). در این راستا هر محقق متغیرهای خاصی را معرفی نموده و در این خصوص اجماع نظری

وجود ندارد. در این تحقیق نیز با توجه به تنوع متغیرها، سعی شد از متغیرهای مورد استفاده توسط دیگر محققان داخلی و متغیرهایی که متناسب با ویژگی‌های مکانی محدوده مورد مطالعه باشد، مورد استفاده قرار گیرد (جدول ۱)

جدول ۱: معیارها و زیر معیارهای رضایتمندی از مجتمع مسکن مهر

هدف	معیار	زیر معیار
سنجش رضایت مندی از مجتمع‌های مسکن مهر	تسهیلات مجتمع	امکانات مجتمع (شوتینگ، آسانسور)، پارکینگ مجتمع، نحوه مدیریت ساختمان، نگهداری، فضای سبز، خدمات ورزشی، درمانی، تفریحی، تجاری، سرویس‌های بهداشتی، خدمات پستی، تاسیسات آتش نشانی.
	دسترسی و حمل و نقل	فراوانی حمل و نقل عمومی، تنوع ایستگاه‌ها، توزیع ایستگاه‌ها، مسیر دسترسی به واحد مسکونی، دسترسی مناسب به کاربری‌های شهری، معابر.
	مدیریت و نگهداری	تعمیر و نگهداری مجتمع، پاکیزگی اماکن عمومی، تراکم جمعیت در داخل مجتمع، مناسب بودن دفع زباله و پسماند.
	اقتصادی	هزینه خرید، تسهیلات وام مسکن
	امنیت	امنیت مجتمع، امنیت واحد مسکونی، اقدامات امنیتی مجتمع برای کنترل خلاف کاران
	روشنایی و تهویه	مناسبت توزیع روشنی روز به طور یکنواخت، مناسبت تهویه طبیعی آپارتمان، وضعیت روشنایی فضاهای عمومی
	دید و منظر	رنگ فضاها، تفکیک حریم‌های عمومی و خصوصی، دید به مناظر بیرون ساختمان
	کالبدی	نوع واحد مسکونی، ابعاد واحد مسکونی، تعداد اتاقها، تعداد واحدهای موجود در مجتمع، هزینه‌های تعمیر و نگهداری، ارتفاع سقف.
	روابط همسایگی	میزان شناخت همسایه‌ها، میزان رابطه با همسایه‌ها، میزان دخالت همسایه‌ها در امور یکدیگر، میزان مشارکت همسایه‌ها در امور همگانی.
	زیست محیطی	فضای سبز، هوا و جریان باد مناسب، آلودگی صوتی، آلودگی زباله.
	مالکیت	نوع مالکیت، تمایل به زندگی در واحد مسکونی، چگونگی خرید واحد.



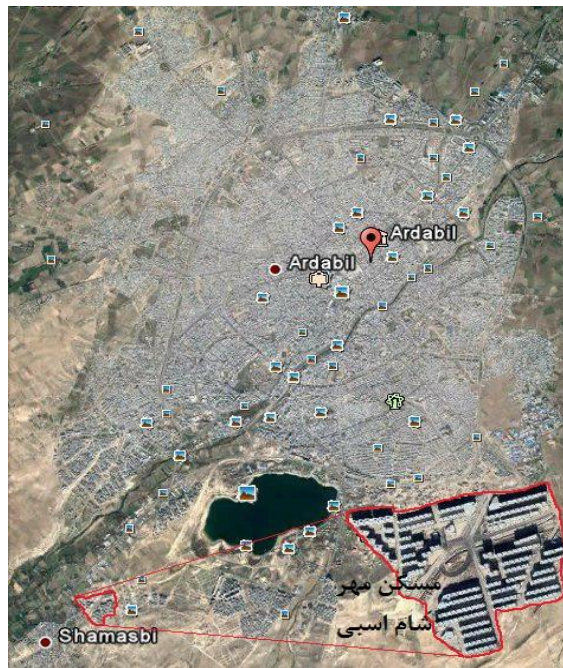
## مواد و روش‌ها

این پژوهش از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از حیث روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی است. روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات با استفاده از روش‌های اسنادی، برای تهیه چارچوب نظری و میدانی از نوع پیمایشی با استفاده از پرسشنامه و پرکردن این پرسشنامه‌ها توسط ساکنان مسکن مهر انجام گرفته است. روایی پرسشنامه از نظر اساتید و کارشناسان امر مورد بررسی و اصلاحات مکرر قرار گرفت تا در نهایت پرسشنامه نهایی با روایی مناسب بدست آمد. در بررسی پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است که در مجموع آلفای ۰/۸۳۲ استخراج شد که نشان‌دهنده قابلیت اعتماد بسیار مناسب ابزار تحقیق می‌باشد. همچنین لازم به ذکر است که پرسش‌نامه مذکور در پژوهش‌های مختلفی مورد استفاده قرار گرفته است. جامعه آماری ساکنان مجتمع مسکن مهر نیایش (شام اسبی) در غرب شهر اردبیل که حدود ۲۱۷۸ واحد مسکونی در این منطقه قرار دارد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود. برآورد حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان صورت گرفته است که از بین کل واحدها ۲۰۰ واحد مسکونی انتخاب شدند و به صورت تصادفی منظم از آنها پرسشنامه تکمیل شد.

در این پژوهش برای ارزیابی رضایتمندی ساکنان سایت مسکن مهر شام اسبی (نیایش) اردبیل ۳۷ سوال در پرسشنامه تدوین و در بین ساکنان مسکن مهر مذکور توزیع شد. رضایت ساکنان را در ۱۱ معیار (تسهیلات مجتمع، دسترسی حمل و نقل، مدیریت و نگهداری، اقتصادی، روشنایی و تهویه، امنیت، دید و منظر، ویژگی‌های کالبدی، روابط همسایگی، شاخص زیست محیطی و نوع مالکیت واحد مسکونی) مورد سنجش قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS، Excel استفاده شده است. برای بررسی رابطه بین مشخصات فردی و اجتماعی با میزان رضایتمندی سه متغیر فردی وضعیت تاهل، شغل و جنسیت (متغیرهای اسمی) با رضایتمندی از آزمون کای اسکور و برای بررسی رابطه بین سه متغیر سن، تسهیلات و درآمد (متغیرهای ترتیبی) با رضایتمندی از آزمون همبستگی پیرسون و برای بررسی میزان رضایتمندی ساکنان از محل سکونت خود از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است.

### محدوده مورد مطالعه

پروژه‌های مسکن مهر همچون سایر استان‌ها در استان اردبیل نیز طی دوره دولت نهم و دهم به مرحله اجرا درآمد. از ۴۳ هزار واحد مسکن مهر در استان اردبیل ۲۱۷۸ واحد آن در محدوده نیایش در منطقه شام اسبی احداث شده‌اند؛ این محدوده در قسمت جنوب غربی شهر اردبیل در وسعتی به مساحت ۳۲۸۲۰ مترمربع به‌عنوان یکی از طرح‌های مسکن مهر در این شهر به اجرا درآمده است. در شکل ۲ موقعیت مسکن مهر نیایش در شهر اردبیل نشان داده شده است.



شکل ۲: موقعیت مجتمع مسکن نیایش (مهر شام اسبی) اردبیل

### یافته‌ها و بحث

در این پژوهش یافته‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفته است. در یافته‌های توصیفی مولفه‌های توصیفی، گروه‌ها و درصد مشخصات پاسخگویان جامعه

آماري مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش استنباطی نیز از روش‌های آماری کای اسکوئر، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که پاسخ‌دهندگان جامعه آماری مورد مطالعه (شهرک نیایش شام اسبی) شامل ۹۰/۵ درصد مرد و ۹/۵ درصد زن است. که ۹۶ درصد آنها متأهل می‌باشند. از نظر وضعیت اشتغال نیز بیشترین درصد برای بیکاران می‌باشد. از لحاظ درآمد ماهیانه ۴۳/۵ درصد دارای درآمد ۵۰۰ هزار و پایین تر و ۳۸/۵ درصد هم مربوط به درآمد افراد از ۵۰۰ هزار تا یک میلیون تومان می‌باشد. آمار به دست آمده نشان می‌دهد که ساکنان مسکن مهر شام اسبی کم درآمد بوده و از وضعیت اقتصادی مناسبی برخوردار نمی‌باشند. از نظر سطح تحصیلات نیز ۱۸ درصد زیر دیپلم، ۳۴/۵ درصد دیپلم و ۳۶ درصد لیسانس می‌باشند و اینکه بیشترین افراد در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال قرار دارند. مشخصات پاسخگویان به طور جامع‌تر در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: مشخصات پاسخگویان جامعه آماری

مؤلفه	گروه‌ها	فراوانی	درصد	مؤلفه	گروه‌ها	فراوانی	درصد
سن	۲۰-۳۰	۵۰	۲۵	درآمد	۵۰۰ هزار تومان و کمتر	۸۷	۴۳/۵
	۳۰-۴۰	۷۷	۳۸/۵		۵۰۰ هزار تا ۱ میلیون	۷۷	۳۸/۵
	۴۰-۵۰	۴۹	۲۴/۵		۱ میلیون تا ۱/۵ میلیون	۷	۳/۵
	۵۰-۶۰	۲۴	۱۲		۱/۵ میلیون و بیشتر	۷	۳/۵
	بی جواب	۲	۱		بی جواب	۲۲	۱۱
	کل	۲۰۰	۱۰۰		کل	۲۰۰	۱۰۰
جنس	مرد	۱۸۱	۹۰/۵	تأهل	مجرد	۸	۴
	زن	۱۹	۹/۵		متأهل	۱۹۲	۹۶
	کل	۲۰۰	۱۰۰		کل	۲۰۰	۱۰۰
شغل	کارمند	۴۹	۲۴/۵	تحصیلات	زیر دیپلم	۳۶	۱۸
	کارگر	۵۸	۲۹		دیپلم	۶۹	۳۴/۵
	بیکار	۷۴	۳۷		لیسانس	۷۲	۳۶
	خانه دار	۱۲	۶		فوق لیسانس	۷	۳/۵
	بی جواب	۷	۳/۵		بی جواب	۱۶	۸
	کل	۲۰۰	۱۰۰		کل	۲۰۰	۱۰۰

همچنین توزیع فراوانی متغیرهای رضایتمندی نشان می‌دهد که در مورد متغیر تسهیلات مجتمع ۴۹ درصد از پاسخگویان از تسهیلات مجتمع میزان رضایت کم و خیلی کمی دارند و ۴۳ درصد در حد متوسط رضایت دارند. در مورد رضایتمندی از دسترسی به حمل و نقل تنها ۴ درصد راضی هستند و این نشان می‌دهد که ساکنان رضایت کافی از میزان دسترسی به حمل و نقل را ندارند. همچنین براساس آمار به دست آمده از مطالعه ۵۲ درصد ساکنان شهرک نیایش شام اسبی متمایل به ترک واحد مسکونی خود می‌باشند و ۴۰ درصد از ساکنان تمایلی به ترک واحد مسکونی خود ندارند (۸ درصد بی پاسخ) (جدول ۳).

جدول ۳: فراوانی پاسخگویان تحقیق در مورد رضایتمندی از متغیرها

متغیر	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
تسهیلات مجتمع	۳	۹۵	۸۶	۷	۲	۷	۲۰۰
روشنایی و تهویه	۱/۵	۴۷/۵	۴۳	۳/۵	۱	۳/۵	۱۰۰
دسترسی و حمل و نقل	۷	۱۶	۶۹	۴۳	۶۲	۳	۲۰۰
دید و منظر	۳/۵	۸	۴۳/۵	۲۱/۵	۳۱	۱/۵	۱۰۰
مدیریت و نگهداری	۱۶	۱۱۳	۶۳	۳	۵	-	۲۰۰
کالبدی	۸	۵۷	۱/۵	۵/۱	۲/۵	-	۱۰۰
اقتصادی	۶	۴۰	۹۹	۴۵	۷	۳	۲۰۰
روابط همسایگی	۳	۲۰	۴۹/۵	۲۲/۵	۳/۵	۱/۵	۱۰۰
امنیت	۷	۴۵	۹۹	۴۵	۳	۱	۲۰۰
زیست محیطی	۲/۵	۲۲/۵	۴۹/۵	۲۲/۵	۱/۵	۰/۵	۱۰۰
مالکیت	۷	۱۰	۶۴	۸۴	۳۲	۳	۲۰۰
	۳/۵	۵	۳۲	۴۲	۱۶	۱/۵	۱۰۰
	۱۱۲	۶۲	۱۸	۱	-	۷	۲۰۰
	۵۶	۳۱	۹	۰/۵	-	۳/۵	۱۰۰
	۹	۴۲	۸۶	۵۷	۴	۲	۲۰۰
	۴/۵	۲۱	۴۳	۲۸/۵	۲	۱	۱۰۰
	۵۸	۵۵	۵۱	۲۶	۷	۳	۲۰۰
	۲۹	۲۷/۵	۲۵/۵	۱۳	۳/۵	۱/۵	۱۰۰
	۱۹	۳۹	۷۴	۵۸	۶	۴	۲۰۰
	۹/۵	۱۹/۵	۳۷	۲۹	۳	۲	۱۰۰
	۶۶	۱۱۴	۱۳	۲	-	۵	۲۰۰
	۳۳	۵۷	۶/۵	۱	-	۲/۵	۱۰۰

در این پژوهش به منظور تعیین میزان رضایتمندی از مجتمع‌های مسکن مهر محدوده مورد مطالعه دو مرحله اساسی را به کار گرفته‌ایم. در مرحله اول برای به دست آوردن

وضعیت رضایتمندی ساکنان از مجتمع‌های مسکونی مهر از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. از آنجایی که در پرسشنامه از طیف ۵ گانه لیکرت (کم، خیلی کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) استفاده شده است و رتبه‌های ۱ تا ۵ به رتبه‌ها اختصاص داده شد. عدد ۳ به عنوان میانه نظری پاسخ‌ها به دست آمد و میانگین امتیاز به دست آمده از آزمون با عدد ۳ مقایسه می‌گردد. آزمون t تک نمونه‌ای جزو آزمون‌های پارامتریک است و لازم است که نرمال بودن توزیع داده‌های مربوطه مورد بررسی قرار گیرد. جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از روش آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد (جدول ۴).

جدول ۴: آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها

آزمون کولموگروف اسمیرنوف			نرمال بودن
سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره	
۰/۳۲۸	۱۹۹	۰/۹۵۷	رضایتمندی از مسکن مهر

نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف نشان می‌دهد که زمینه برای آزمون‌های t و ضریب همبستگی پیرسون فراهم است، چرا که آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها برای معیارهای رضایتمندی از مسکن مهر معنی‌دار نیست، یعنی داده‌های مربوط به معیارهای رضایتمندی از مسکن مهر دارای توزیع نرمالی هستند. با توجه به اینکه داده‌ها بر اساس آزمون کولموگروف اسمیرنوف، از توزیع نرمال برخوردارند، از این رو، در این پژوهش، برای سنجش رضایتمندی از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. در این راستا جهت رضایتمندی از مسکن مهر ۱۱ معیار کلی با ۳۷ زیر معیار از ساکنان مجتمع‌های مسکونی مهر مورد سنجش قرار گرفته است.

بر اساس محاسبات به دست آمده بیشترین میانگین رضایت به معیار کالبدی (ابعاد واحد مسکونی، تعداد اتاق‌های در دسترس، تعداد واحدهای موجود در مجتمع، استاندارد بودن در و پنجره‌ها و ارتفاع سقف واحد مسکونی) با میانگین کلی ۳/۳۲ و معیار روشنایی و تهویه (وضعیت روشنایی فضاهای عمومی، وضعیت تهویه طبیعی واحدهای مسکونی و نور طبیعی واحدهای مسکونی) با میانگین کلی ۳/۳۴ مربوط می‌شود. یعنی ساکنین مسکن مهر شام‌اسبی بیشترین رضایت را از معیارهای کالبدی و روشنایی و تهویه دارند و کمترین میانگین هم معیار مالکیت (نوع مالکیت، ترک واحد مسکونی و چگونگی خرید واحد

مسکونی) و معیار دسترسی و حمل و نقل (دسترسی به مراکز آموزشی، دسترسی به خدمات و تسهیلات، دسترسی به حمل و نقل، دسترسی به راه‌های اصلی و واحدهای مسکونی) می‌باشد که به ترتیب میانگینی برابر با ۱/۳۸ و ۱/۸۹ را به خود اختصاص دادند. براساس آمار به دست آمده از محدوده مورد مطالعه ساکنین از سکونت در واحدهای مسکن مهر ناراضی می‌باشند و اکثراً تمایل به ترک آن را دارند چون اکثر آنها اجاره‌نشین بوده و یا واحدهای خود را از اشخاص خریداری نموده‌اند و به صورت مستقیم در طرح مسکن مهر ثبت نام نکرده‌اند. بقیه معیارها کمتر از متوسط می‌باشند (جدول ۵).

جدول ۵: نتایج آزمون t تک نمونه‌ای در رضایت‌مندی ساکنان از معیارهای مجتمع‌های مسکونی مهر

معیار	زیرمعیار	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	معنی داری
تسهیلات مجتمع	امکانات بهداشتی و درمانی	۱/۵۵	۰/۸۴	-۳۸/۱۵	۰/۰۰۰
	امکانات ورزشی و تفریحی	۱/۲۷	۰/۵۴	۴۳/۵۱	۰/۰۰۰
	خدمات پستی، آتش‌نشانی و پارکینگ	۱/۹۰	۰/۹۳	۱۸/۲۴	۰/۰۰۰
	مدیریت ساختمان	۲/۷۷	۲/۹۳	-۴/۷۸	۰/۰۰۱
	امکانات زیر ساختی	۳/۳۷	۱/۲۳	۸/۲۷	۰/۰۰۰
	میانگین کلی معیار تسهیلات مجتمع	۲/۱۷	۱/۲۹	۱۵/۳۹	۰/۰۰۰
دسترسی و حمل و نقل	دسترسی مجتمع به مراکز آموزشی	۱/۹۵	۱/۲۲	۱۷/۵۴	۰/۰۰۰
	دسترسی و متصل شدن به راه اصلی	۱/۸۵	۱/۱۲	-۲۰/۴۹	۰/۰۰۰
	مسیرهای دسترسی به واحد مسکونی	۲/۲۲	۰/۱۷	-۱۶/۳۷	۰/۰۰۰
	دسترسی به حمل و نقل	۱/۸۳	۰/۹۷	-۲۵/۹۱	۰/۰۰۰
	دسترسی مجتمع به خدمات، تسهیلات	۱/۶۱	۰/۷۷	۲۹/۶۱	۰/۰۰۰
	میانگین کلی معیار دسترسی و حمل و نقل	۱/۸۹	۱/۰۲	۱۸/۶۹	۰/۰۰۰
مدیریت و نگه-داری	وضعیت پاکیزگی اماکن عمومی	۲/۳۳	۱/۰	-۱۳/۱۵	۰/۰۰۰

۰/۵۲۲	-۰/۶۵۰	۱/۱۵	۲/۹۶	وضعیت دفع زباله	داری
۰/۰۰۰	-۹/۸۷	۱/۰	۲/۵۹	وضعیت تراکم جمعیت در داخل مجتمع	
۰/۰۰۰	-۶/۱۴	۱/۲	۲/۶۳	میانگین کلی معیار مدیریت و نگهداری	
۰/۰۰۰	-۱۶/۰۱	۱/۱	۲/۲۴	هزینه خرید واحدهای مسکن	اقتصادی
۰/۰۰۰	-۲۳/۴۹	۱/۰	۱/۸۷	تسهیلات وام مسکن	
۰/۰۰۰	-۱۸/۱۵	۱/۲	۲	میانگین کلی معیار اقتصادی	
۰/۰۰۰	-۵/۸۹	۰/۹۷	۲/۶۷	امنیت واحد مسکونی	امنیت
۰/۰۰۰	۴/۷۸	۱/۳	۳/۳۰	وضعیت روشنایی فضاهای عمومی	روشنایی و تهویه
۰/۰۰۰	۹/۵۹	۱/۳	۳/۴۸	وضعیت تهویه طبیعی واحد مسکونی	
۰/۰۰۰	۱۸/۲۸	۱/۹۸	۳/۹۱	نور طبیعی واحد مسکونی	
۰/۰۰۰	۵/۰۷	۰/۶۳	۳/۳۴	میانگین کلی معیار روشنایی و تهویه	
۰/۰۵۳	-۱/۹۴	۱/۲۴	۲/۸۹	نحوه تفکیک و جداسازی عرصه ها	دید و منظر
۰/۰۱۷	۲/۱۹	۱/۱۵	۳/۱۴	چشم اندازهای قابل رویت	
۰/۰۰۰	-۶/۰۷	۰/۹۶	۲/۶۲	وضعیت رنگ فضاها	
۰/۰۴۷	-۱/۹۹	۱/۱۷	۲/۸۷	میانگین کلی معیار دید و منظر	
۰/۰۰۳	۲/۳۷	۱/۱۶	۳/۱۶	ابعاد واحد مسکونی	کالبدی
۰/۰۰۰	۲۱/۰۷	۱/۱۴	۴	تعداد اتاق های در دسترس	
۰/۰۰۰	۴/۷۲	۱/۳	۳/۳۰	تعداد واحدهای موجود در مجتمع	
۰/۰۰۰	۴/۹۷	۱/۲	۳/۳۳	ارتفاع سقف واحدهای مسکونی	
۰/۰۵۳	-۱/۹۴	۱/۰۴	۲/۸۹	استاندارد بودن در و پنجره	
۰/۰۰۰	۴/۸۴	۰/۸۲	۳/۳۲	میانگین کلی معیار کالبدی	
۰/۰۰۰	-۱۱/۳۴	۱/۱۵	۲/۵۴	همکاری همسایه ها	روابط همسایگی
۰/۰۰۰	-۵/۸۷	۱/۰۱	۲/۶۹	جابجایی همسایه ها در واحدهای اجاره	
۰/۰۰۰	-۱۱/۳۹	۱/۱	۲/۵۶	تأثیرات مثبت در رفتار شما با دیگران	
۰/۰۰۱	-۳/۲۴	۱/۱۴	۲/۸۵	تأثیرات مثبت در رفتار شما با همسایگان	
۰/۰۰۰	-۵/۹۹	۱/۰۷	۲/۶۵	میانگین کلی معیار روابط همسایگی	
۰/۰۰۰	-۱۶/۴۲	۱/۳۳	۲/۲۴	فضای سبز مسکونی	زیست محیطی
۰/۹۲۱	۰/۱۰۲	۱/۱۱	۳	سکوت و آرامش صوتی	
۰/۰۰۰	۱۰/۳۳	۲/۲۱	۳/۵۹	وضعیت جریان هوا و باد	

۰/۶۷۴	-۰/۴۲۱	۱/۱۸	۲/۹۷	میانگین کلی معیار زیست محیطی	مالکیت
۰/۰۰۰	-۲۵/۴۹	۰/۹۵	۱/۸۰	ترک واحد مسکونی	
۰/۰۰۰	۶۷/۵۱ -	۰/۳۸	۱/۱۷	نوع مالکیت	
۰/۰۰۰	۶۸/۰۹ -	۰/۳۷	۱/۱۶	چگونگی خریداری واحد مسکونی	
۰/۰۰۰	۴۰/۲۷ -	۱/۶۷	۱/۳۸	میانگین کلی معیار مالکیت واحد مسکونی	
۰/۰۰۰	-۱۱/۰۴	۱/۱	۲/۵۳	میانگین کلی رضایتمندی	

در نهایت اینکه میانگین امتیاز رضایتمندی از مجتمع‌های مسکن مهر محدوده مورد مطالعه کمتر از متوسط و نزدیک به ۲/۵ است بدین معنی که رضایتمندی از تسهیلات مجتمع‌های مسکن مهر شهرک نیایش در سطح متوسط به پایین قرار دارد. خروجی نهایی آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که از بین ۱۱ معیار تحقیق تنها معیار زیست محیطی با میانگین نظری تحقیق تفاوت معنی‌داری ندارد و مابقی معیارها در سطح ۹۵ درصد تفاوت معنی‌داری دارند؛ چرا که سطح خطای همگی کمتر از ۵ درصد است و مقدار آماره t آنها بزرگتر از ۱/۹۶ است. در خصوص میانگین کلی معیارهای رضایتمندی هم می‌توان گفت که در سطح ۹۵ درصد تفاوت معنی‌داری با میانگین نظری (۳) تحقیق دارد (۲/۵۳) و با توجه به مقدار پایین آن می‌توان گفت که از میزان رضایتمندی پایینی برخوردار است. در مرحله دوم؛ برای تعیین ارتباط بین معیارهای پژوهش و وضعیت رضایتمندی از مجتمع مسکن مهر شام اسبی اردبیل، از آزمون کای اسکوئر و پیرسون استفاده شده است (جدول ۶ و ۷).

جدول ۶: ارتباط بین متغیرهای اسمی با رضایتمندی از مجتمع‌های مسکونی

جنسیت	مقدار آماره کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
جنسیت	۱/۶۱۳	۱	۰/۲۰۴
تاهل	۰/۹۲۱	۱	۰/۸۰۹
شغل	۱۸/۵۳۳	۳	۰/۰۰۰



خروجی آزمون کای اسکوئر در خصوص ارتباط بین متغیرهای اسمی مربوط به ویژگی- های فردی با میزان رضایتمندی از مجتمع‌های مسکونی شام اسبی نشان می‌دهد که تنها بین وضعیت شغلی (گروه های شغلی: کارمند، کارگر، خانه دار و محصل) و رضایتمندی از مسکن رابطه معنی داری وجود دارد. چرا که مقدار آماره کای اسکوئر رقم بالایی دارد و مقدار خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ است. لذا این رابطه در سطح ۹۵ درصد معنی دار می باشد.

جدول ۷: نتایج همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل کمی با سازه رضایتمندی

متغیر مستقل	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
سن	-۰/۰۵۷	۰/۶۶۷
تحصیلات	۰/۰۲۴	۰/۸۶۱
درآمد	-۰/۳۲۹	۰/۰۴۵

خروجی مربوط به آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که در بین سه متغیر کمی که از دسته متغیرهای ویژگی‌های فردی می‌باشند، تنها متغیر درآمد همبستگی معنی- داری با رضایتمندی دارد. بگونه‌ای که بین درآمد و رضایتمندی رابطه معنی دار معکوس وجود دارد (شدت رابطه هم در حد کمتر از متوسط می‌باشد)، چراکه ضریب مقدار به دست آمده منفی بوده و مقدار خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. پس می‌توان گفت که با افزایش درآمد میزان رضایتمندی کاهش دارد و برعکس، یعنی افراد با درآمد پایین از مسکن راضی هستند و افرادی که درآمد بالایی دارند از وضعیت مجتمع‌های مسکونی ناراضی هستند. این رابطه در سطح ۹۵ درصد معنی دار است.

### نتیجه گیری

یکی از اصلی‌ترین اجزای رضایتمندی از زندگی، میزان رضایتمندی از واحدهای سکونتی و محیط مسکونی است که برای تعیین یک چارچوب راهنما جهت شناخت بافت محل سکونت ساکنان (از جمله واحدهای مسکونی، واحدهای همسایگی) و بررسی تأثیر خصوصیات ساختاری خانوارها بر میزان ادراک جوانب گوناگون رضایتمندی، به کار می‌رود.

طرح مسکن مهر به منزله سیاستی در جهت تامین مسکن ارزان قیمت برای گروه‌های کم درآمد شهری با ابعاد گسترده (یک و نیم میلیون واحد مسکونی) شناخته می‌شود. از این رو، در این سیاست بعد اقتصادی بر سایر جنبه‌های مسکن تفوق و برتری دارد با توجه به آن که مسکن چیزی بالاتر از سقفی بالای سرمحسوب می‌شود توجه به سایر ویژگی‌های مسکن در رفع نیازهای ساکنان و دستیابی به رضایتمندی ساکنان امری ضروری به نظر می‌رسد.

در این پژوهش به منظور تعیین میزان رضایتمندی از مجتمع‌های مسکن مهر شام اسبی شهر اردبیل، دو مرحله اساسی به کار گرفته شده است: مرحله نخست، برای تعیین ارتباط بین ویژگی‌های فردی و وضعیت رضایتمندی از مجتمع مسکن مهر شهر اردبیل، از آزمون-های کای اسکوئر و همبستگی پیرسون استفاده شده است. مرحله دوم، برای به دست آوردن وضعیت رضایتمندی ساکنان از مجتمع‌های مسکونی مهر، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است.

نتایج این تحقیق در خصوص تاثیر ویژگی‌های فردی بر میزان رضایت از محیط مسکونی نشان داده که تنها متغیرهای شغل و درآمد میزان رضایتمندی افراد از محیط مسکونی را تحت تاثیر قرار می‌دهد که در این مورد نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات بابا و آستین در سال ۱۹۸۹، حکمتی‌نیا و موسوی در سال ۱۳۸۶ و حاجی‌نژاد و همکاران در سال ۱۳۸۹ هم‌خوانی دارد، اما در خصوص متغیرهای سن، تاهل، تحصیلات هم‌خوانی وجود ندارد.

همچنین در مطالعات مشابهی که در حیطه رضایتمندی از محیط‌های سکونتگی شکل گرفته، تقریباً نتایج متفاوتی به دست آمده است. در مطالعه‌ای که رضایی و کمایی‌زاده در سال ۱۳۹۱ در مورد مسکن مهر فاطمیه یزد، آراسته و عزیززی در سال ۱۳۹۱ در مورد بافت مرکزی یزد، ایمان و کاوه در سال ۱۳۹۱ در مورد فولادشهر، رفیعیان و همکاران در سال ۱۳۹۳ در مورد محله نواب تهران و یزدانی و همکاران در مطالعه‌ای که در خصوص مسکن مهر کوهدشت در سال ۱۳۹۵ داشته‌اند، میزان رضایتمندی ساکنان را در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. همچنین عبدال موهیت در سال ۲۰۱۰ میزان رضایت مسکونی را در مسکن ارزان قیمت در کوالالامپور مالزی مورد بررسی قرار داده‌اند و نتایج آن حاکی از رضایت نسبی

ساکنان از مسکن ارزان قیمت می‌باشد، در حالی که نتیجه تحقیق حاضر نشان از رضایت کمتر از حد متوسط می‌باشد و در واقع نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیقات مذکور در خصوص میزان رضایتمندی از محیط مسکونی همخوانی ندارد.

چنان‌که نتایج پژوهش حاضر میزان رضایتمندی ساکنان از مسکن مهر در منطقه شام اسبی در حد کمتر از متوسط ارزیابی شده است. بر اساس مشاهدات و نتایج آزمون در محدوده شام اسبی میزان رضایتمندی از معیار مالکیت در کمترین حد و متغیر دسترسی و حمل و نقل پایین‌ترین درصدها را به خود اختصاص داده‌اند. مدیران مجتمع‌های محدوده - های مورد مطالعه اگر با افزایش تسهیلات و امکانات و همچنین ایجاد دسترسی راحت و وسایل حمل و نقل عمومی می‌توانند باعث کاهش مشکلات ساکنان و افزایش سطح رضایتمندی از مسکن مسکن مهر موثر باشند و باعث بهبود و پیشرفت طرح عظیم مسکن مهر در استان و حتی کشور شوند.

مشکلات ساکنین مسکن مهر محدوده‌های مورد مطالعه شامل:

- |   |   |
|---|---|
| ✓ | نبود فضای سبز و پارک مخصوص کودکان                                       |
| ✓ | عدم اسفالت جاده های اصلی و فرعی و همچنین کوچه ها                        |
| ✓ | نبود و یا کمبود خدمات حمل و نقل شهری از قبیل ایستگاه اتوبوس و تاکسیرانی |
| ✓ | نبود کاربری های تجاری و خدماتی (عدم امکان خرید روزانه)                  |
| ✓ | افزایش کیفیت طراحی، ایجاد تنوع و زیباسازی فضا                           |
| ✓ | ایجاد مراکز و فضاهای فراغتی، افزایش مراکز فرهنگی و آموزشی               |

## منابع

- آراسته، مجتبی و محمد مهدی عزیزی(۱۳۹۱) مکان یابی مجموعه‌های مسکونی پایدار با استفاده از فرآیند تحلیل شبکه‌ای (ANP) در بافت مرکزی شهر یزد، *دو فصلنامه معماری و شهرسازی آرمان شهر*، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، دوره ۵، شماره ۹، صص ۳۳۳ - ۳۴۷.
- احدزاد، محسن و سعید نجفی(۱۳۹۵). بررسی تطبیقی تفاوت‌های کیفیت زندگی در محلات برنامه‌ریزی شده و سکونتگاه‌های غیررسمی شهری (نمونه موردی: محلات کارمندان و اسلام‌آباد شهر زنجان)، *نشریه علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی*، سال ۲۰، شماره ۵۷، صص ۲۳-۴۷.
- ایمان، محمدتقی و مهدی کاوه(۱۳۹۱) سنجش میزان رضایت از زندگی در میان ساکنان مسکن مهر فولادشهر اصفهان: *مطالعات جامعه‌شناختی شهر*؛ سال ۲؛ شماره ۵؛ صص ۲۰-۱.
- بهزادفر، مصطفی و سیده ندا قاضی‌زاده(۱۳۹۰) حس رضایت از فضای باز مسکونی، نمونه موردی: مجتمع های مسکونی شهر تهران، *نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی*، شماره ۴۵، صص ۱۵-۲۴.
- پورمحمدی، محمدرضا و احمد اسدی(۱۳۹۳) ارزیابی پروژه های مسکن مهر شهر زنجان، *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، سال چهاردهم، شماره ۳۳.
- تقوایی، علی‌اکبر؛ رفیعیان، مجتبی و حسن سلمانی(۱۳۹۳)، سنجش و بررسی کیفیت زندگی ذهنی براساس ادراک ساکنان (نمونه موردی: محله هاشمی در منطقه ۱۰ تهران)، *نشریه علمی - پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی*، سال ۱۸، شماره ۵۰، صص ۱۰۵-۸۹.
- ذبیحی، حسین؛ فرح حبیب و کمال رهبر منش(۱۳۹۰) رابطه بین میزان رضایت از مجتمع‌های مسکونی و تأثیر مجتم های مسکونی بر روابط انسان(مطالعه موردی: چند مجتمع مسکونی در تهران)، *فصلنامه هویت شهر*، سال پنجم، شماره هشتم.
- رضائی، محمدرضا و یعقوب کمایی‌زاده(۱۳۹۱) ارزیابی رضایت‌مندی ساکنان از مجتمع مسکن مهر، مطالعه موردی: سایت مسکن مهر فاطمیه شهر یزد، *فصلنامه مطالعات شهری*، شماره پنجم، صص ۱۳-۲۶.
- رفیعیان، مجتبی؛ ماندانا مسعودی راد؛ مریم رضائی و مونا مسعودی‌راد(۱۳۹۳) سنجش میزان رضایتمندی ساکنان در کیفیت سکونت مسکن مهر موردشناسی شهر زاهدان؛ *جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای*. دوره ۴، شمره ۱۲، صص ۱۳۵-۱۵۰.

- رفیعیان، مجتبی؛ زهرا عسگری و علی عسگری زاده (۱۳۸۸). سنجش میزان رضایتمندی سکونت ساکنان محله نواب، *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، شماره ۶۷.
- رفیعیان، مجتبی؛ زهرا عسگری زاده و علی عسگری زاده (۱۳۸۹). ارزیابی میزان کیفیت مجتمع‌های مسکونی باتاکید بر رویکرد رضایتمندی در محله نواب. *مدرس علوم انسانی*، دوره ۱۴، شماره ۱. صص ۱۹۷-۲۱۱.
- ضرابی، اصغر و همکاران (۱۳۹۴). ارزیابی سطح رضایت شهروندان از کیفیت زندگی محیط شهری (نمونه موردی: مناطق شهری ده‌گانه کلانشهر تبریز)، *نشریه علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی*، سال ۱۹، شماره ۵۱، صص ۲۱۹-۱۹۳.
- مهندسین مشاور زیستا (۱۳۸۹). طرح جامع شهر اردبیل، اداره کل مسکن و شهرسازی استان اردبیل.
- نسترن، مهین و احد رعنائی (۱۳۸۹). تحلیلی بر مفهوم مشارکت و کار گروهی در پروژهای آماد-سازی اراضی مسکن مهر، *دوفصلنامه معماری و شهرسازی آرمان شهر*، شماره ۴، صص ۱۲۳-۱۱۱.
- یزدانی، محمدحسن؛ لیلا گراوند و اصغر پاشا زاده (۱۳۹۵). سنجش میزان رضایتمندی ساکنان مسکن مهر از کیفیت محیط مسکونی (مطالعه موردی: مسکن مهر شهر کوه‌دشت)، *نشریه علمی-پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران*، شماره ۱۱، صص ۱۳۷-۱۵۰.
- Amole, D. (2009). Residential satisfaction in students housing, *Journal of Environmental Psychology*, No. 29, pp. 76-85.
- Baba.&Austin D. M. (1989). Neighborhood environmental satisfaction, victimization and social pation as determinants of perceived neighborhood safety, *Environment and behavior*, Vol. 21, No. 6. pp. 763.
- Campbell, A., Converse, P.E. & Rodgers, W.L (1976), *the Quality of American Life. Russell Sage Foundation*, New York.
- Gaitani, N., Mihalakakou, G. & Santamouris, M. (2007). On the Use of Bioclimatic Architecture Principles in Order to Improve Thermal Comfort Conditions in Outdoor Spaces. *Journal of Building and Environment*, No. 42, pp. 317-324.
- Ge, J. & Hokao, K. (2006). Research on residential lifestyles in Japanese Cities from the viewpoints of residential preference,

- residential choice and residential satisfaction. *Journal of Landscape and Urban Planning*, No. 78, pp.165-178.
- Francescato, G., Weidemann, S., Anderson, J. R. (2017). Evaluating the Built Environment from the Users' Perspective: Implications of Attitudinal Models of Satisfaction. *Building Performance Evaluation*, pp 87-97.
- Huang, Z. & Du, X. (2015). Assessment and determinants of residential satisfaction with public housing in Hangzhou, China. *Habitat International*, Volume. 47, PP. 218-230.
- Hur, M., Nasar, J. L. & Chun, B. (2010). Neighborhood satisfaction, physical and perceived naturalness and openness. *Journal of Environmental Psychology*, No.30, pp. 52-59.
- Kearney, A. R. (2006). Residential development patterns and neighborhood satisfaction: impacts of density and nearby nature. *Journal of Environment and Behavior*, No .38, pp. 112-139.
- Lansing j. B. Marans R. w Evaluation of neighborhood. *journal of the american Institute of Planners*. Vo135.p1969.
- McCary J. I. & Day S. S. (1977). Housing values, aspirations and satisfactions as indicators of housing needs, *Home Economics*, Vol. 5, No. 4.
- Onibokun A. G. (1974). Evaluating consumer's satisfaction with housing: An application of a system approach; *Journal of American Institute of Planners*, Vol. 40, No, 3.
- Okunola, S. & Amole, D. (2018). Explanator Models of Perception of Safety in a Public Housing Estate, Lagos, Nigeria, *Journal of ASIAN Behavioural Studies*, Vol. 3, No. 6, PP. 74-82.
- Pol, v. (1997). *The perceive Quality of the urban residential environment*, A multi-Attribute evaluation. Groningen: Rijksuniversiteit: 17.
- Teck-Hong, T. (2012). Housing satisfaction in medium- and high- cost housing. The case of Greater Kuala Lumpur. Malaysia. *Habitat International* 36.
- Thorsson, S., Lindqvist, M & Lindqvist, S. (2004). Thermal bioclimatic conditions and patterns of behaviour in an urban park in Goteborg, Sweden. *International Journal of Biometeorol*, No. 48, pp.149-156.
- VanKamp I. Leidelmeijer, K. & Marsman, G. H. (2003). Augustinus-urban environmental quality and human well-being towards a



conceptual framework and demarcation of concepts; *Landscape and Urban Planning*, No. 65.